

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**PRIJEDLOG ODLUKE O
PRODULJENJU VAŽENJA
ŽUPANIJSKE RAZVOJNE
STRATEGIJE OSJEČKO-
BARANJSKE ŽUPANIJE
2011. - 2013.**

Materijal pripremljen u

*Regionalnoj razvojnoj agenciji
Slavonije i Baranje d.o.o. Osijek*

Osijek, prosinca 2014.

**PRIJEDLOG ODLUKE O
PRODULJENJU VAŽENJA
ŽUPANIJSKE RAZVOJNE
STRATEGIJE OSJEČKO-
BARANJSKE ŽUPANIJE
2011. - 2013.**

1. UVOD

Donošenjem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Zakon) krajem 2009. godine postavljen je temelj izgradnji sustava vođenja regionalne politike, te su određeni ciljevi i nositelji politike regionalnog razvoja u Hrvatskoj. Cilj politike regionalnog razvoja je pridonijeti gospodarskom rastu i razvoju Republike Hrvatske sukladno načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućiti jačanje konkurentnosti i realizacije razvojnih potencijala. Planiranje i provedba regionalne razvojne politike, prema Zakonu, organizira se na nekoliko razina javne vlasti. Prva je razina središnjih tijela državne uprave usmjerenih na poticanje razvoja, a druga jedinica područne (regionalne) samouprave. Na sjednici Vlade Republike Hrvatske u lipnju 2010. godine, usvojena je i Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. - 2013. godine (dalje u tekstu: Strategija). Strategijom je predložena uspostava koherentnog i jedinstvenog okvira politike regionalnog razvoja kao i potrebnog institucionalnog okvira te je formalno osiguran koordinirani pristup ujednačenom i održivom društveno-gospodarskom razvoju svih dijelova zemlje.

Usvajanjem Zakona i Strategije te Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (Pravilnik) od 2010. godine pokrenut je proces strateškog planiranja regionalnog razvoja na razini županija u Republici Hrvatskoj.

Postavljanjem temelja za izradu planskih dokumenata razvoja na središnjoj, ali i nižim razinama vlasti u Republici Hrvatskoj (Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske, županijske razvojne strategije i strategija razvoja Grada Zagreba), Zakon operacionalizira načelo strateškog planiranja regionalnog razvoja koje se ostvaruje donošenjem i provedbom višegodišnjih planskih dokumenata.

Županijska razvojna strategija (ŽRS) kao jedan od planskih dokumenata politike regionalnog razvoja određuje strateške ciljeve i prioritete održivog društveno-gospodarskog razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave. Svrha njezine izrade stvaranje je strateškog okvira na konsenzusu široke baze razvojnih dionika na području županije, a radi utemeljene odluke o pripremi potrebnih razvojnih projekata, korištenja različitih izvora financiranja projekata, na različitim razinama (strukturni i kohezijski fondovi EU; fondovi nacionalne i regionalne razine, te bilateralne i multilateralne donacije). Konkretni cilj ŽRS-e je priprema povezanog i konzistentnog programa razvoja kroz određeno vremensko razdoblje; definiranjem ciljeva, prioriteta područja i mjera za realizaciju konkretnih ciljeva; projektne spremnosti u fiskalnom i kadrovskom smislu; definiranje konkretnih razvojnih projekata za provedbu, te ispunjavanje obveza u zadanim vremenskim okvirima i u okviru raspoloživih resursa svih dionika u Županiji za procese provedbe ŽRS-e.

U siječnju 2011. godine Skupština Osječko-baranjske županije usvojila je Županijsku razvojnu strategiju od 2011. - 2013. godine koja predstavlja nastavak Regionalnog operativnog programa Osječko-baranjske županije, dotadašnjeg planskog dokumenta za područja županije.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) godišnje izvještava Vladu Republike Hrvatske o provođenju regionalne razvojne politike dok županije izvještavaju MRRFEU o provedbi županijskih razvojnih strategija (ŽRS-a). Same izvještaje o provedbi u pravilu za MRRFEU izrađuju županijski akreditirani koordinatori regionalnog razvoja (dalje u tekstu RK), što je u slučaju Osječko-baranjske županije Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje (RRA SiB).

Radi značaja županijske razvojne strategije kao temeljnog strateškog dokumenta lokalne/regionalne razine kojim se utvrđuju strateška usmjerenja razvoja područja županije, u čijoj izradi je sudjelovao širok krug profesionalaca, osoba stručnih u pojedinim područjima socio-ekonomskog života županije te zainteresiranih pojedinaca iz svih sektora, te radi što kvalitetnije pripreme županijske razvojne strategije za sljedeće razdoblje, Prijedlog stavlja izradu i provedbu ŽRS u širi kontekst regionalne politike.

Upravo su u posljednjih godinu dana regionalna politika i njezini pojedini elementi česta tema sjednica lokalne i regionalne samouprave te se Prijedlog za produljenje važenja Županijske razvojne strategije 2011. - 2013. naslanja na sadržaj i zaključke nekoliko dosad izrađenih materijala koji su razmatrali različite aspekte regionalne politike. Riječ je najviše o Informaciji o problematici statističke podjele i politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske (rujan 2013.).

Prijedlogu za produljenje važenja Županijske razvojne strategije 2011. - 2013., (dalje u tekstu: Prijedlog) cilj je:

- izvijestiti o provedbi Županijske razvojne strategije 2011. - 2013. (ŽRS), s osvrtom na iskustva i prepreke tijekom tri godine provedbe,
- pružiti dovoljno informacija za donošenje Akta o produljenju trajanja Županijske razvojne strategije do 2015. godine (umjesto dosadašnje 2011. - 2013. te 2014.),
- naznačiti zaključke o provedbi trenutno važeće ŽRS i preporuke za planiranje izrade ŽRS za razdoblje 2016. - 2020.

2. PROVEDBA ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE

2.1. Uvodne informacije

Za potrebe izrade izvještaja županija o provedbi ŽRS-a, MRRFEU je u suradnji s Ekonomskim institutom iz Zagreba izradilo Upute za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi ŽRS-a.

Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i Uputama o izradi i sadržaju izvještaja o provedbi Županijskih razvojnih strategija od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje (RRA SiB) u svojstvu koordinatora regionalnog razvoja izradila je i podnijela izvještaj za područje Osječko-baranjske županije, te je sukladno tome RRA izvijestila MRRFEU o provedbi ŽRS-a za 2011., 2012. i 2013. godinu. Izvještaj za 2013. godinu se prilaže i uz ovaj Prijedlog te daje na uvid Skupštini Osječko-baranjske županije.

Izvještaj se odnosi na realizaciju aktivnosti unutar mjera, prioriteta i ciljeva Akcijskog plana ŽRS-a, i to tijekom 2013. godine¹, pružajući informaciju o provedbi *samo u smislu financijske realizacije i financijskog plana*. Naime, o pokazateljima, kako su navedeni u Akcijskom planu ŽRS, može se izvijestiti samo sa stajališta županije kao jedinice regionalne i područne samoprave. Budući su u fazi izrade ŽRS-a samo upravni odjeli OBŽ raspolagali potrebnom vrstom podataka, bilo je očigledno da je mogućnost raspolaganja podacima odnosno pokazateljima poslovanja javnih poduzeća i privatnog sektora kao najvećih investitora jako ograničena i bez uporišta u zakonskom okviru i nadležnostima i regionalne uprave i regionalnih koordinatora.

Dio Prijedloga koji govori o provedbi ŽRS-e sadrži informacije o realiziranim razvojnim projektima dostavljenim od strane upravnih odjela Osječko-baranjske županije i dijela javnih dionika regionalnog razvoja sukladno zadanoj metodologiji, analizira ključne izazove u provedbi ŽRS-a, te obrazlaže koji su učinci izrade i provedbe ŽRS-a u smislu utjecaja na strateško planiranje na području županije.

¹ Za sve prikupljene projekte i realizaciju planiranih aktivnosti po programima i projektima postoje egzaktni podaci koje iz tehničkih razloga nije moguće prikazati radi obujma podataka, ali su dostupni svim zainteresiranim stranama na uvid kod Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje.

2.2. Plan i provedba mjera ŽRS po područjima razvoja - razvojni projekti

Ovo poglavlje izvještava o provedbi mjera ŽRS, odnosno realizaciji projekata dionika razvoja na području Osječko-baranjske županije, te daje prikaz i dinamiku razvojnih ulaganja u 2013. godini za projekte čija je realizacija bila u tijeku i/ili koji su tijekom 2013. g. planirani i pokrenuti.

Razvojni projekti na području Osječko-baranjske županije grupirani su prema ciljevima, prioritetima i mjerama Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. i kategorizirani prema sektorima (metodologija MRRFEU) kako slijedi:

- Gospodarstvo
- Komunalna infrastruktura
- Društvene djelatnosti
- Zaštita okoliša, prostor i priroda
- Ljudski potencijali
- Institucije i
- Ostalo.

U pogledu plana projektnih aktivnosti za sve skupine mjera za razdoblje 2011. - 2014., može se reći da OBŽ pokazuje značajne razvojne potrebe. Naime, najveći dio razvojnih dionika s područja OBŽ aktivno su uključeni u proces strateškog i operativnog planiranja, na dugoročnoj i srednjoročnoj osnovi. Posljedično tomu, može se konstatirati da je dosad ukupnost razvojnih projekata uspješno obuhvaćena prioritetima i mjerama definiranim ŽRS-om.

Značaj i obuhvat razvojnih potreba reflektira se u visini planiranih projekata za razdoblje 2011. - 2014., kako bi se dostigli razvojni ciljevi definirani ŽRS-om. Visina razvojnih potreba OBŽ prema podacima dostupnim RK-u, iznosi 7,3 mlrd. kuna².

Sve razvojne projekte na području OBŽ, prema zadanoj metodologiji MRRFEU možemo podijeliti na dvije grupe/kategorije: **redovni razvojni projekti i kapitalni projekti.**

Kako MRRFEU nije definiralo kriterije za distinkciju ove dvije vrste projekata, RK ih je razlučio na način da su u obzir uzeti njihov značaj za područje OBŽ, visina ulaganja te vremenska perspektiva vezana za realizaciju i učinke. U tom smislu, **kapitalnim projektima** smatramo one projekte čije vrijeme provedbe prelazi okvir razdoblja 2011. - 2014. za koje je ŽRS izrađen, koji imaju strateško značenje u smislu utjecaja na određeni društveno-gospodarski sektor i/ili na više sektora, isključivo su investicijske prirode (investicije u osnovna sredstva) te čija je visina veće vrijednosti³. Svi ostali projekti rezultat su redovnih aktivnosti razvojnih dionika, te ih smatramo **redovnim razvojnim projektima.**

Sljedećim tablicama dajemo pregled najvažnijih podataka vezanih za provedbu skupine mjera u izvještajnom razdoblju za 2013. godinu.

² Iznos predstavlja zbroj svih planiranih kapitalnih projekata u vrijednosti od 2.303.515.603 kuna i redovnih razvojnih programa i projekata u vrijednosti od 5.037.924.549 kuna.

³ U najvećem broju slučajeva se radi o projektima iznad 0,5 mil. EUR

Tablica 1. Utrošena sredstva za provedbu skupine mjera u izvještajnom razdoblju 2013. godine po sektorima

Rb.	Sektor	Utrošena sredstava na realizaciju projekata (HRK) u 2013.		
		Redovni	Kapitalni	Ukupno - svi razvojni projekti
1	Gospodarstvo	925.972.383	17.421.610	943.393.993
2	Komunalna infrastruktura	179.134.955	278.736.854	457.871.810
3	Društvene djelatnosti	19.393.616	74.974.116	94.367.731
4	Zaštita okoliša, prostor i priroda	77.807.930	79.574.421	157.382.342
5	Ljudski potencijali	8.358.634	1.042.427	9.401.061
6	Institucije	12.099.641	0	12.099.641
7	Ostalo	2.578.915	0	2.578.915
Ukupno:		1.225.346.075	451.749.419	1.677.095.494

Rb.	Sektor	Utrošena sredstava na realizaciju projekata (%) u 2013.		
		Redovni	Kapitalni	Ukupno- svi razvojni projekti
1	Gospodarstvo	76%	4%	56%
2	Komunalna infrastruktura	15%	62%	27%
3	Društvene djelatnosti	2%	17%	6%
4	Zaštita okoliša, prostor i priroda	6%	18%	9%
5	Ljudski potencijali	1%	0%	1%
6	Institucije	1%	0%	1%
7	Ostalo	0%	0%	0%
Ukupno:		100%	100%	100%

Izvor: Informacije dostupne RK prilikom izrade Izvješća o provedbi ŽRS OBŽ 2011. - 2014., kolovoz 2014.

Najviše sredstava za realizaciju projekata je prema dostupnim podacima utrošeno u području gospodarstva kad su u pitanju redovni projekti (76%), dok u kapitalnim projektima najviši iznos nose projekti komunalne infrastrukture (62%). Velik udio "redovnih" naspram "kapitalnih" ulaganja ponovo je posljedica (ne)dostupnosti informacija iz javnog sektora na nacionalnoj razini te iz privatnog sektora, spram dostupnih informacija iz županijskog proračuna koje nose glavninu Izvještaja.

Tablica 2. Planirana sredstva za provedbu skupine mjera u izvještajnom razdoblju 2011. - 2014. godine po sektorima

Rb.	Skupina nositelja	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera u izvještajnom razdoblju 2011. - 2014. (HRK)		
		Redovni	Kapitalni	Ukupno
1	Gospodarstvo	1.524.202.840	68.537.951	1.592.740.791
2	Komunalna infrastruktura	2.458.795.120	1.422.434.477	3.881.229.597
3	Društvene djelatnosti	484.365.002	491.577.285	975.942.287
4	Zaštita okoliša, prostor i priroda	489.181.050	316.003.490	805.184.540
5	Ljudski potencijali	29.279.330	4.962.400	34.241.730
6	Institucije	23.910.919	0	23.910.919
7	Ostalo	28.190.288	0	28.190.288
Ukupno:		5.037.924.549	2.303.515.603	7.341.440.152

Izvor: Informacije dostupne RK prilikom izrade Izvješća o provedbi ŽRS OBŽ 2011. - 2014., kolovoz 2014.

U pogledu kapitalnih projekata, u čije su planiranje i realizaciju uključeni Osječko-baranjska županija kao jedinica regionalne/područne samoprave, Grad Osijek kao jedinica lokalne samouprave makro-regionalnog značenja, velika državna poduzeća te konzorciji, planski podaci ukazuju na visinu do 2.3 mlrd. HRK. Tijekom 2013. godine realizirano je 451.7 mil. HRK ili 19,6% njihovog planskog iznosa od 2.3 mlrd. HRK, a prema dostupnim podacima, uzevši u obzir da je većina podataka o investicijama javnih poduzeća nedostupna. Takav odnos planiranog i realiziranog, rezultat je otežanih uvjeta zatvaranja financijske konstrukcije za realizaciju kapitalnih projektnih aktivnosti, odnosno iznalaženja izvora financiranja, budući da vlastita sredstva postaju sve oskudnija, ali i drugi izvori, kao što su kreditna sredstva (nacionalna i međunarodna) i nacionalna sredstva potpore.

Unatoč navedenom, tijekom 2013. godine Osječko-baranjska županija je nastavila ulagati u prioritetne investicije u području prostornog uređenja i zaštite okoliša, energetske učinkovitosti, poljoprivrede, kulture, zdravstva, socijalne skrbi, znanosti i obrazovanja, športa i ostalih projekata, te je županija realizirala ili pokrenula niz kapitalnih investicija, od kojih izdvajamo samo najvažnije, u različitim sektorima:

U području **zaštite okoliša** najznačajniji projekt Upravnog odjela za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode OBŽ je Izgradnja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom čiji je preduvjet uspostava Centra za gospodarenje otpadom "Orlovnjak" na području općine Antunovac. Osječko-baranjska županija je donijela Plan gospodarenja otpadom na području Županije za razdoblje 2007.-2014. godine, kojim su pored ostalog, utvrđene mjere za izbjegavanje i smanjenje nastajanja otpada te mjere gospodarenja otpadom, kao i osnivanje županijske komunalne tvrtke za vođenje daljnjih aktivnosti na realizaciji ovog projekta - EKOS d.o.o. za gospodarenje otpadom. Pripremni radovi su procijenjeni na iznos od 10.000.000,00 HRK, a investicija se planira provoditi u razdoblju 2009. - 2015. godine. Početkom 2012., Ministarstvo zaštite okoliša i prirode obustavilo je sve aktivnosti na ugovaranju i izradi projektne dokumentacije i provedbi istražnih radova, najavivši izradu nove karte CGO, odnosno redefiniranje koncepta županijskih CGO u regionalne CGO, tehnologije obrade otpada i dr. 2010. godine uloženo je 96.036,48 HRK za ishođenje lokacijske dozvole i potvrde glavnog projekta te vodnog doprinosa za izgradnju pristupne ceste za CGO (izvorna sredstva Proračuna Županije). Sukladno navedenom, Osječko-baranjska županija je do sada u projekt ukupno uložila 145.236,48 HRK izvornih sredstava proračuna Županije, a 2013. uloženo je 84.750,00 HRK za izradu elaborata - Gospodarenje komunalnim otpadom na području Osječko-baranjske županije do uspostave Centra za gospodarenje otpadom. Projekt je u tijeku.

U području **poljoprivrede i ruralnog razvoja**, značajna su dva projekta, a to su projekti NAPNAV i Wine Tour.

Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama (NAPNAV) ima za cilj organiziranjem navodnjavanja te okrupnjavanjem poljoprivrednog zemljišta, izmjenom strukture poljoprivredne proizvodnje i uvođenjem dohodovnih kultura osigurati preduvjete za primjenu novih tehnologija u uvjetima navodnjavanja, što bi trebalo rezultirati boljim korištenjem prirodnih resursa za učinkovitiju poljoprivrednu proizvodnju, a u konačnici dovesti do razvoja ruralnih prostora. Sredstva za sufinanciranje projektne dokumentacije osiguravaju Ministarstvo poljoprivrede, putem Hrvatskih voda, Županija i krajnji korisnici pojedinih sustava navodnjavanja. Prema NAPNAV-u, projektna dokumentacija se sufinancira s 80% sredstava iz Državnog proračuna, a preostalih 20% osigurava Županija. Sveukupna dosadašnja ulaganja u ovom projektu iznose 2.000.582,63 HRK, a od toga je 918.650,00 HRK uloženo u 2013. godini.

Program Wine Tour provoden je u sklopu Programa IPA IIIc Regionalna konkurentnost. Provedba je počela 1. ožujka 2012., a završila s 31. kolovozom 2013. Temeljni cilj projekta je unapređenje i razvoj vinskog turizma na području Osječko-baranjske županije, koji bi trebao rezultirati smanjenjem nezaposlenosti i povećanjem bruto nacionalnog dohotka po stanovniku u Županiji. Uz nositelja, Osječko-baranjsku županiju, u projektu su kao partneri sudjelovali gradovi Beli Manastir i Osijek, općine Drenje, Draž, Kneževi Vinogradi, Popovac, Feričanci i Erdut te Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, Turistička zajednica Baranje i Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje d.o.o. Kroz projekt je uređeno ukupno 17 km postojećih vinskih cesta, uređeno i opremljeno četiri mini vinska muzeja, odnosno vinoteke u svakom od četiri vinogorja Županije (Dalj, Zmajevac, Drenje, Feričanci) i jedan regionalni muzej u Osijeku. Ukupna vrijednost ulaganja u ovom projektu, iznosila je 7.337.016,91 HRK od čega je 75% sredstava osigurala Europska unija, a Županija ostatak od 25%.

U sektoru **gospodarstva i ruralnog razvoja** najznačajnija su ulaganja u izgradnju brojnih školskih objekata i njihovo opremanje. Nastavak na prethodne aktivnosti činila je izgradnja nastavno-sportske dvorane Ugostiteljsko-turističke škole u Osijeku, koja je namjenjena i učenicima Medicinske škole, Tehničke škole i Prirodoslovne gimnazije Ruđera Boškovića. U 2013. provedeni su postupci javne nabave i odabran izvoditelj radova, čiji će ukupni troškovi biti 19.926.641,50 HRK, te tvrtka za obavljanje stručnog nadzora u iznosu od 126.900,00 HRK, kao i projektantski nadzor u iznosu od 62.500,00 HRK. U izgradnju sportskih terena (rukometnih igrališta) tijekom 2013. godine uloženo je ukupno 1.067.170,96 HRK i to u izgradnju tri sportska terena (rukomena igrališta) na području Osječko-baranjske županije, u Bizovcu (Cret), Punitovcima (NK Slavonija) i rukometno igralište u Đakovu (školsko igralište). U opremanje dječjih igrališta na području Osječko-baranjske županije, u 2013. godini uloženo je 501.375,00 HRK.

U području **zdravstva i socijalne skrbi** je u 2013. godini uloženo ukupno 914.844,21 HRK u nadogradnju postojeće Zdravstvene stanice za potrebe Doma zdravlja Osijek i Zavoda za javno zdravstvo. Procijenjena vrijednost investicije s opremanjem iznosi ukupno 16.500.000,00 HRK, a planirano razdoblje investicije je od 2008 do 2013. U Opću županijsku bolnicu Našice, za dogradnju odjela psihijatrije i druge građevinske radove, Osječko-baranjska županija je 2013. iz decentraliziranih sredstava financirala projekt u iznosu od 1.106.294,00 HRK. Osim toga, 3.179.250,00 HRK investirano je u kupovinu RTG uređaja (4 komada) za Dom zdravlja Osijek, Đakovo, Beli Manastir i Valpovo te je Zavodu za hitnu medicinu Osječko-baranjske županije u 2013. Financirana nabavka 6 vozila za sanitetski prijevoz u iznosu od 1.717.500,00 HRK.

Osim navedenih projekata, županija je nastavila ulaganja u području energetske učinkovitosti u javnim objektima, odnosno u pripremu i izradu sve potrebne dokumentacije vrijednosti gotovo 9 mil. kuna, za još 20 škola na području posebne državne skrbi u Osječko-baranjskoj županiji. Radi se o projektima zamjene odnosno rekonstrukcije novog sustava grijanja (zamjena lož ulja prirodnim plinom) i promjene stolarije.

Obzirom na pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, potrebno je naglasiti nužnost daljnjeg jačanja kapaciteta za strateško i operativno planiranje te pripremu i provedbu projekata po metodologiji zadanoj EU programima. Naime, i OBŽ kao jedinica regionalne samouprave, jedinice lokalne samouprave i svi javni dionici u velikoj mjeri će imati mogućnost financiranja svih razvojnih projekata iz fondova EU, pod uvjetom da raspolažu fiskalnim i ljudskim kapacitetima za njihovu pripremu i provedbu. Pitanje skupe pripreme projektne dokumentacije, posebno za kapitalne projekte, moguće je rješavati dogovorom s financijskim institucijama te optimizacijom resursa na široj regionalnoj razini, uz korištenje mogućnosti subvencionirane tehničke pomoći.

2.3. Metodologija prikupljanja i obrade podataka

U procesu prikupljanja i obrade podataka i informacija o broju, visini i strukturi razvojnih projekata dionika na području OBŽ, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje d.o.o (RRA SiB) se koristila primarnim i sekundarnim podacima.

Primarni podaci dobiveni su od 42 jedinice lokalne samouprave (35 općina i 7 gradova) na području OBŽ⁴, komunalnih poduzeća, javnih ustanova, institucija i ostalih dionika razvoja (npr. civilni sektor) te Osječko-baranjske županije kao jedinice regionalne samouprave. Statistički je obrađeno preko 500⁵ pojedinačnih projekata kako u pogledu njihove visine, tako i u pogledu realizacije tijekom 2013. godine. U obradi primarnih podataka korišteni su egzaktni izvori, kao što su proračuni JL(R)S, izvršenja proračuna te izvještaji o prihodima i rashodima, primicima i izdacima te metoda intervjuiranja.

⁴ *Izvještaji o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (PRRAS) za 2013. korišteni za sve JLP(R)S; pojedinačni proračuni te izvršenja proračuna za 2013. za 75% JLP (R)S.*

⁵ *Baza podataka RRA SiB (www.slavonija.hr)*

Kod obrade projekata kapitalnog karaktera, RRA SiB isključivo je koristila podatke koje su dostavili njihovi nositelji/investitori (komunalna poduzeća, javna poduzeća, sveučilište, KBO, itd.) temeljem posebno izrađene ankete za ovu svrhu.

Kod realizacije pojedinih projekata, čija je visina poznata, a u odsustvu egzaktnih podataka o realizaciji tijekom 2013., RRA SiB se koristila metodom procjene, temeljem intervjuiranja odgovornih osoba u institucijama njihovih nositelja.

Sekundarni podaci su korišteni u analizi ulaganja sektora gospodarstva. Naime, što se tiče sektora gospodarstva na području OBŽ, RRA SiB nije bila u mogućnosti dobiti podatke o investicijama i kapitalnim projektima u vrijeme izrade ovoga izvještaja, te se koristila sekundarnim podacima FINE (obrada HGK ŽK Osijek) o ulaganjima gospodarskih subjekata (društva s ograničenom odgovornošću) registriranih na području OBŽ u dugotrajnu materijalnu imovinu u 2013. godini⁶. Ulaganja ostalih gospodarskih subjekata, kao što su obrti i OPG-i, RRA SiB nije bila u mogućnosti prikupiti u cijelosti iz sekundarnih izvora, već samo djelomično⁷ te se tako procjenjuje da su ulaganja gospodarskog sektora zasigurno veća nego što je navedeno u ovom izvještaju. Moramo podsjetiti da svi (navedeni) razvojni dionici nemaju niti zakonsku niti bilo kakvim drugu obvezu dostavljanja ovakve vrste informacija županijama ili regionalnim koordinatorima u svrhu izrade izvještaja o provedbi ŽRS.

2.4. Izazovi u provedbi ŽRS-a

Izrada županijske razvojne strategije obuhvatan je i zahtjevan posao, uzevši u obzir kako brojnost tako i različitost razvojnih dionika, koji više ili manje utječu na obuhvat, strukturu i dinamiku razvoja regije, te osobito obzirom na (ne)dostupnost i neujednačenost velikog broja informacija koje je potrebno prikupiti iz brojnih i vrlo različitih izvora.

Također, od strane nadležnih tijela nije izrađen niti predložen model prikupljanja informacija (metodologija) koji garantira kompletnu informaciju o svim razvojnim aktivnostima i izvorima financiranja tih aktivnosti na području županija. S druge strane, relevantni razvojni dionici na području županije - javna poduzeća, privatni poduzetnici i dr. nisu dužni pružati informaciju o realizaciji i planovima za svoje kapitalne investicije i razvojne projekte (institucionalni okvir). Veliki izazov u praćenju provedbe predstavljaju statistički podaci na županijskoj razini koji su u većoj mjeri nedostupni, te nedostatno i nesustavno praćenje kretanja pokazatelja koji najoptimalnije pokazuju ostvarenje pojedine mjere provedbe. To je ujedno i prilika za naredno razdoblje kada će se trebati napraviti revizija pokazatelja, koji osim što su jasno postavljeni i mjerljivi, moraju biti i dostupni bez da iziskuju značajne resurse za njihovo prikupljanje.

Slijedom navedenih metodoloških i institucionalnih izazova, Izvještaj je u pojedinim dijelovima precizan (prvenstveno u dijelu koji se odnosi na razvojne projekte upravnih odjela Županije kao i jedinica lokalne samouprave jer se temelje na egzaktnim podacima iz proračuna), a u pojedinim dijelovima manjkav (najviše u dijelu koji bi trebao sadržavati informacije o razvojnim projektima financiranim iz "svih ostalih izvora"). Kao takav, on ne daje kompletnu informaciju, već indikativnu.

Državna poduzeća, kao jedni od najvećih investitora, nisu o svojim namjerama dužni izvještavati županijskog regionalnog koordinatora i samim tim, ukoliko informacija o npr. planiranoj investiciji jednog javnog poduzeća dolazi iz jedinice lokalne samouprave na čijem području je investicija planirana - a ne iz samog javnog poduzeća, opravdano se postavlja pitanje točnosti i/ili vjerodostojnosti te informacije. Što je puno važnije, pojedina javna poduzeća imaju vrlo značajne kapitalne investicije u Županiji, ali o njima ne dostavljaju podatke (npr. HEP, kao veliki investitor koji je podijeljen na više sektora i tvrtki što dodatno otežava prikupljanje informacija). Time je konačna vrijednost realizacije i vrijednost planiranih kapitalnih investicija do kraja 2013. na području Županije sigurno bitno smanjena.

6 U analizu su uzeti sljedeći sektori NKD 2007: A, B, C D, E, F, H, I, J, Q i R
7 Podaci o ulaganju OPG-a prema IPARD programu sa stranice APPRR

U periodu izrade županijskih razvojnih strategija poslovni sektor, uz sva naša nastojanja, nije se dovoljno uključio u izradu ŽRS-a. Stoga informacije o razvojnim projektima vezani za prioritete i mjere u toj fazi prvenstveno su se temeljile na "županiji kao instituciji", a ne na "županiji kao teritoriju", što je u procesu izrade izvješća pokazalo velike nedostatke. Bez obzira na to što za poslovni sektor jesu prikupljene relevantne informacije bar u smislu realizacije u 2013. g., značaj i veličina poslovnog sektora svakako nalažu uspostavljanje modela redovne komunikacije, koordinacije i određene obveze informiranja, ne samo radi potrebe za ažurnim i relevantnim informacijama o aktivnostima iz ovog sektora, već prvenstveno zbog značaja i utjecaja planiranih projekata na razvoj regije. Ovdje je ipak potrebno uzeti u obzir i određenu rezervu predstavnika velikih poduzeća koja planirane investicije često drže poslovnom tajnom i o njoj ne komuniciraju u javnosti dok investicija nije u potpunosti pripremljena i izvjesna.

Izazov je svakako i povezivanje proračuna sa strateškim dokumentima (županijskim razvojnim strategijama, strategijama LAG-ova, planovima razvoja jedinica lokalne samouprave, akcijskim planovima i sl), odnosno povezivanje izvršenja proračuna sa provedbom mjera strateških dokumenata.

Izazovi u razdoblju provedbe ŽRS 2011. - 2013. ujedno predstavljaju i prilike za naredni programski period, i to osobito:

- jačanje partnerstva i suradnje između jedinica lokalne (regionalne) samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnih društva, na čemu se temelji politika regionalnog razvoja, osobito u okviru Županijskog partnerskog vijeća,
- povezanost planova ulaganja državnih tvrtki s provedbom županijskih razvojnih strategija, investicijski planovi javnih poduzeća nisu usklađeni s razvojnim dokumentima nižih razina, kao što su županijske razvojne strategije i programi ukupnih razvoja JLS već se temelje na njihovim autonomnim programima razvoja. Izostanak zajedničkog planiranja u sljedećem programskom razdoblju treba riješiti prije svega snažnijim uključivanjem državnih tvrtki u rad Partnerskog vijeća,
- određivanje odgovornosti za provedbu pojedinih mjera zajedno sa strukturiranjem planiranih financijskih alokacija po pojedinoj mjeri, odnosno povećanje financijske transparentnosti i određivanje načina financiranja pojedinih mjera provedbe,
- izvori financiranja, kako je vidljivo i iz ovog izvještaja, najčešće se svode na proračune JL(R)S.
- daljnje jačanje administrativnih kapaciteta nositelja provedbe ŽRS.

Isto tako, u narednom periodu svakako treba imati na umu priliku koju predstavlja mogućnost suradnje između općina, gradova i županija. Uzimajući u obzir ograničenja fiskalnih i administrativnih kapaciteta dionika regionalnoga razvoja, potrebno je razmišljati u smjeru zajedničkih napora koji će doprinijeti realizaciji projekata koje ne mogu financirati pojedinačne uprave.

3. PRODULJENJE TRAJANJA SADAŠNJE ŽRS 2011. - 2013. DO 2015. GODINE

3.1. Uvodne informacije

U siječnju 2011. godine Skupština je usvojila Županijsku razvojnu strategiju 2011. - 2013. godine koja predstavlja nastavak Regionalnog operativnog programa Osječko-baranjske županije. Razvojna strategija temeljni je planski dokument društveno-gospodarskog razvoja Županije kojim se određuju njeni osnovni smjerovi razvoja (ciljevi i prioritete) i mjere (programi, projekti, aktivnosti) kojima se razvojni ciljevi ostvaruju. Svrha izrade i provedbe ŽRS je i povezivanje lokalnih i regionalnih razvojnih potreba koji su u njoj definirani s nacionalnim razvojnim prioritetima (ugrađenima u nacionalne strateške dokumente) i razvojnim prioritetima Europske unije (u strategijama EU), kao i s dostupnim europskim i nacionalnim financijskim sredstvima i propisima koji reguliraju njihovo korištenje. ŽRS je tako osnovna podloga i utemeljenje razvojnim projektima na području županije koji se planiraju i pripremaju za financiranje iz EU programa i drugih izvora financiranja.

Sukladno članku 5. Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija ("Narodne novine" broj 53/10.), županijske razvojne strategije se donose za vremensko razdoblje sukladno Strategiji regionalnog razvoja Republike Hrvatske. S obzirom da planski dokumenti regionalnog razvoja imaju dugoročni strateški karakter, nije ih moguće ažurirati na godišnjoj osnovi pa Ministarstvo namjerava prilagoditi zakonodavni okvir vezano uz razdoblje trajanja planskih dokumenata.

Zakon o regionalnom razvoju predviđa donošenje planskih dokumenata regionalnog razvoja u skladu sa razdobljem trajanja Strategije Vladinih programa. Budući da nova Strategija regionalnog razvoja još nije izrađena, radi otklanjanja izostanka institucionalnog strateškog okvira za prijavu i provedbu projekata uz sufinanciranje Europske unije, Ministarstvo regionalnog razvoja zatražilo je produljenje važećih županijskih razvojnih strategija na 2014. godinu. Osječko-baranjska županija donijela je Odluku o produljenju važenja ŽRS 2011. - 2013. i na 2014. godinu temeljem Odluke Skupštine od 18. prosinca 2013. godine, čime bez obzira na niz utvrđenih promjena u kontekstu regionalne politike, vizija, ciljevi, prioriteta i mjere ŽRS ostaju nepromijenjeni.

Sukladno tome te uzimajući u obzir vremenski okvir potreban za izradu novih dokumenata, Ministarstvo će pripremiti prijedlog produljenja trajanja važeće Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske za još jednu godinu odnosno na razdoblje od 2011. do 2015. godine. Produljenjem trajanja ujedno će se osigurati kontinuirano postojanje strateške podloge za korištenje sredstava Europskih strukturnih i investicijskih fondova na prelasku iz trenutne u buduću financijsku perspektivu. **Budući da Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije predviđa kako će s izradom nove Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske završiti tek krajem lipnja 2015., a što su potvrdili dopisom od 18. rujna 2014. godine, Ministarstvo je predložilo županijama da poduzmu potrebne aktivnosti za produljenje trajanja županijskih razvojnih strategija za još jednu godinu.**

U ovom razdoblju programiranja nadležnih tijela Republike Hrvatske za korištenje strukturnih fondova i kohezijskog fonda EU, pritisnuti rokovima za izradu Operativnih programa (dokumenata kojima se definiraju prioriteta i mjere koje će biti moguće financirati iz fondova EU) i uspostavljanju provedbenih struktura, pristup donošenju novog Zakona o regionalnom razvoju i Strategije regionalnog razvoja ponovo odaje dojam marginaliziranosti, iako su ta dva dokumenta temeljni okvir za efikasniju i pravedniju provedbu regionalne politike Republike Hrvatske i neraskidivo su povezana sa svim drugim procesima koji se odvijaju u Republici Hrvatskoj u smislu napora za što bržim stvaranjem uvjeta za korištenje još izdašnjeg financiranja od strane EU.

Kako je od trenutka pristupanja Europskoj uniji 1. srpnja 2013. Hrvatskoj na raspolaganju financijska pomoć u okviru novih fondova EU (strukturni fondovi i kohezijski fond), proces programiranja Republike Hrvatske kao punopravne zemlje članice EU odnosi na programiranje za financijsku perspektivu 2014. - 2020. Programiranje odražava stratešku dimenziju vođenja politike i riječ je o vrlo opsežnom i zahtjevnom poslu u smislu dugoročnog i sveobuhvatnog planiranja, ne samo u smislu mogućnosti buduće pripreme projekata, već i u planiranju operativnih struktura na svim razinama za provedbu tih projekata. Stoga je razumljivo da je preokupiranost programiranjem te izostanak ranijeg donošenja Zakona i Strategije regionalnog razvoja dovela do logičnog i vjerojatno jedinog rješenja u ovom trenutku, a to je produljenje rokova sadašnjih Županijskih razvojnih strategija. Tijekom 2014. godine nije županijama i regionalnim koordinatorima službeno iskomuniciran bilo kakav oblik najave ili pripreme vezano za izradu novih ŽRS, te je produljenje postojećih strategija bilo i očekivano.

Drugi važan element ovog procesa je uvođenje strateškog planiranja u proračunski sustav: s aspekta proračunskog planiranja županije, a u kontekstu reformi proračunskog sustava koje predviđaju definiranje strateških ciljeva i prioriteta te povezivanje ciljeva i proračunskih sredstava, županijska razvojna strategija ima izuzetnu važnost jer daje osnovne smjernice za izradu županijskih razvojnih projekata. Zakon o regionalnom razvoju (čl. 14) propisuje da **plan razvojnih programa** koji jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju obvezu donijeti sukladno Zakonu o proračunu mora biti u skladu sa županijskom razvojnom strategijom. Kako i proračun zahtijeva utemeljenje u strateškom dokumentu regionalne razine, tako je zahtjev za produljenjem trenutno važeće ŽRS i iz tog razloga i nužan i opravdan.

Sve navedeno ukazuje na činjenicu da je strateško planiranje nužna i neizostavna osnova promišljanja regionalnog razvoja i djelovanja lokalne i regionalne uprave, a procesi planiranja s nacionalne razine s jedne strane i lokalne/regionalne razine s druge strane susreću se upravo u izradi planova razvojnih programa odnosno županijskih razvojnih strategija.

3.2. Promjene u kontekstu regionalne politike od 2011. - 2014.

U razdoblju od 2011. - 2014. godine na koje se odnosi trenutno važeća ŽRS, u kontekstu regionalne politike došlo je do niza promjena koje možemo dovesti u vezu s izradom i provedbom strateških dokumenata nacionalne i regionalne razine:

- Redoviti popis stanovništva Republike Hrvatske (2011.);
- Ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju 1. srpnja 2013. Republici Hrvatskoj je otvorena mogućnost korištenja instrumenata Kohezijske (regionalne) politike EU, kohezijskog i strukturnih fondova, u kojima dolazi do višestrukog povećanja raspoloživosti fincijskih sredstava usporedbi s IPA-om. Već u drugoj polovici 2013. g. instrumentima Kohezijske politike Hrvatskoj je stavljeno na raspolaganje blizu 450 milijuna eura, od 2014. g. taj iznos raste iz godine u godinu, a od 2020. g. predviđena godišnja alokacija doseže 1,2 milijarde eura;
- U proračunskom razdoblju 2014. - 2020. g. Europska komisija planira investirati do 376 mlrd. EUR u europske regije. Investicije se usmjeravaju, primjerice, u poboljšanje prometne povezanosti udaljenih i nerazvijenijih regija, u razvoj malih i srednjih poduzeća u nerazvijenijim područjima, u čišći okoliš te poboljšanje edukacije i vještina ljudi. Financiranje EU-a usmjerava se i u inovacije, razvoj novih proizvoda i proizvodnih metoda, energetske učinkovitost i problematiku klimatskih promjena;
- Proces usklađivanja pravnog i gospodarskog sustava Republike Hrvatske s pravnim i gospodarskim sustavom EU traje i dalje;
- Tijekom 2013. godine intenzivno se provodio proces programiranja nadležnih tijela Republike Hrvatske za korištenje strukturnih fondova i kohezijskog fonda EU za izradu Operativnih programa (dokumenata kojima se definiraju prioritete i mjere koje će biti moguće financirati iz fondova EU) što osim izrade dokumenata okvira povlačenja financijskih sredstava iz EU programa podrazumijeva i planiranje i uspostavljanje provedbenih struktura za te programe. Programiranje je u tijeku i odvijalo se istovremeno za dvije financijske perspektive: za 6 mjeseci druge polovice 2013. godine, te programiranje za financijsku perspektivu 2014. - 2020. Predstavnici razvojnih agencija upravo na vlastito inzistiranje su uključeni u Tematske radne skupine za nove Operativne programe za razdoblje 2014. - 2020. I to kao jedini predstavnici regionalne i lokalne razine uopće - što dionicima razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini samo djelomično daje uvid u prioritete operativnih programa, i pruža vrlo organiziranu mogućnost uključivanja ili intervencije;
- Republici Hrvatskoj na raspolaganju su sredstva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj temeljem Programa za ruralni razvoj za zadnjih 6 mjeseci 2013. godine, a koja će biti na raspolaganju i do 2016.;
- Sustav upravljanja regionalnim razvojem na nacionalnoj razini i dalje karakterizira značajno izražena institucionalna rascjepkanost i nedostatak i horizontalne i vertikalne koordinacije, čije su negativne posljedice posljednjih godina sve izraženije na regionalnoj i lokalnoj razini; posljedica tome je da su na nacionalnoj razini donešeni različiti sektorski strateški dokumenti koji nisu usklađeni, a sa nekim sektorskim strateškim dokumentima se istovremeno jako kasni;
- Vezano za nove financijske izvore EU za financiranje projekata urbanih područja, bez uključivanja struke i preko noći određuju se granice urbanih aglomeracija u Republici Hrvatskoj uz kršenje Zakona o jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakonu o područjima županija, gradova i općina RH i Europske povelje o lokalnoj samoupravi;
- LEADER pristup i ruralni razvoj općenito nisu dovoljno percipirani i integrirani u planiranje regionalnog razvoja;

- Unatoč već definiranoj podjeli Republike Hrvatske u 3 NUTS 2 statističke regije (ožujak 2007., Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku (NKPJS), "Narodne novine" broj 35/07.), Sjeverozapadnu Hrvatsku, Središnju i Istočnu (Panonsku) Hrvatsku te Jadransku Hrvatsku, 22. kolovoza 2012. godine objavljena je nova statistička podjela statističkih regija druge razine (Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku 2012., "Narodne novine" broj 96/12.) - kojom su, umjesto tri, formirane dvije NUTS 2 regije: Kontinentalna Hrvatska i Jadranska Hrvatska. Suprotno najavljenoj "praksi partnerstva" Zakona o regionalnom razvoju, suprotno Programu Vlade Republike Hrvatske za mandatno razdoblje, pregovaračkim stajalištima u postupku pristupanja Europskoj uniji i najavama odgovornih članova Vlade te suprotno odredbama Europske povelje o lokalnoj samoupravi, o novoj statističkoj podjeli RH odlučeno je bez konzultiranja javnosti ili barem jedinica teritorijalne samouprave na koje se ono odnosi;
- Koordinacija na razini statističke regije Panonska Hrvatska je do prosinca 2012. godine uz velike napore i entuzijazam predstavnika regionalne samouprave rezultirala donošenjem zajedničkih strategijskih razvojnih pravaca i definiranjem baze prioriteta projekata kad je odlučeno o novoj statističkoj podjeli RH, dok koordinacija na razini Kontinentalne Hrvatske nije niti započeta, iako je od nove statističke podjele prošlo više od godine dana;
- Partnerska vijeća statističkih regija koja nisu saživjela niti u statističkoj podjeli RH na tri regije, nakon statističke podjele na dvije regije praktički još niti ne postoje;
- Nacrt Partnerskog sporazuma i Operativni program za ruralni razvoj za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije poslani su Europskoj komisiji tek u travnju i u srpnju 2014., te su zaprimljeni službeni komentari na sadržaj programa; a završno odobrenje se očekuje u siječnju 2015. Ostali Operativni programi nisu službeno podneseni Komisiji na razmatranje;
- Ministarstvo je pripremlilo konačan nacrt novog Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske te ga je poslalo jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na davanje završnog komentara u listopadu 2014., uz prethodne napore RK da dobiju materijal na uvid. Nacrt Zakona je pušten u hitni postupak donošenja;
- Najavljeno ukidanje Zakona o područjima od posebne državne skrbi s 1.1.2015. godine, kojim bi se u potpunosti ukinule potpore za područja od posebne državne skrbi značajno će smanjiti sredstva nositeljima ŽRS za provedbu predviđenih mjera, jer velik broj općina Osječko-baranjske županije pripada toj kategoriji, kao i sama Županija sukladno indeksu razvijenosti od 27.12.2013.
- Završetak izrade nove Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske predviđa se tek za kraj lipnja 2015. što definitivno ukazuje na "vakuum" u smislu nepostojanja institucionalnog strateškog utemeljenja za prijavu i provedbu projekata u slučaju neproduljenja trenutno važeće Strategije, što posljedično veže i potrebu produljenja županijskih razvojnih strategija.

U razdoblju od 2011. - 2014. godine i na regionalnoj razini došlo je do promjena koje možemo dovesti u vezu s praćenjem provedbe strateških dokumenata regionalne razine:

- II. Izmjena i dopuna Prostornog plana Osječko-baranjske županije pokrenuta u prosincu 2012. godine je još uvijek u postupku, a njezin se završetak predviđa za kraj 2015. godine (trenutno je u postupku izrada studije utjecaja na okoliš, a čeka se i izrada nove Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske kako bi se stvorili uvjeti za izradu županijske strategije prostornog uređenja), ujedno je u proceduri i niz izmjena i dopuna Prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave;
- Slijedom reformi proračunskog sustava u proračunski sustav uvodi se strateško planiranje te se strateški ciljevi i prioriteta županijske razvojne strategije povezuju s proračunskim sredstavima; sukladno tom principu i smjernicama propisanim Zakonom o regionalnom razvoju i Zakonu o proračunu donosi se plan razvojnih programa;
- Povećanje obima poslova RRA SiB u svojstvu regionalnog koordinatora koji je osobito tijekom 2013. godine bio u kontinuitetu angažiran na zadacima delegiranih od strane različitih ministarstava, osobito MRRFEU, a gdje se decentralizacija ponovo očituje samo na način delegiranja zadaća bez adekvatne prateće financijske i kadrovske potpore.

Sukladno svemu navedenom, iako neke od promjena imaju izniman i dugoročan utjecaj na provedbu politike regionalnog razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini, uzevši u obzir sva iskustva u provedbi trenutno važeće ŽRS i promatrajući ŽRS u odnosu na proračun županije, **zaključak** je da Odluka o produljenju trajanja Županijske razvojne strategije 2011. - 2013. na 2015. nema bitnog utjecaja na ŽRS, osobito na najvažniji dio trenutno važeće Županijske razvojne strategije s obzirom na definirane prioritete i mjere, koje u potpunosti pokrivaju i planirana kapitalna ulaganja kao i redovne razvojne programe županije.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Županijska razvojna strategija je opći razvojni dokument koji pokriva sve aspekte društveno ekonomskog života u Županiji. U pripremi ŽRS korištena je najbolja dostupna praksa, temeljena na iskustvu izrade ROP-a te naučenim lekcijama. Participativni pristup, konzultativni proces, programiranje i odlučivanje na bazi partnerstva, otvorenost i transparentnost bile su glavne karakteristike procesa pripreme Županijske razvojne strategije.

Ono što je ŽRS-om predviđeno i zacrtano kao mogući pravac razvoja - i ono što je realizirano, zasad zapravo najviše ukazuje na utjecaj krize na proračunske kapacitete, kao i na postojanje nesrazmjera između razvojnih potreba i dostupnosti sredstava za financiranje.

Iako od usvajanja ŽRS-a nisu nastupile nikakve značajne promjene ili okolnosti koje bi zahtijevale ozbiljne izmjene samog teksta analize područja županije u okviru ŽRS-a, analiza ukazuje na potrebu određenih korekcija u smislu ponovnog razmatranja prioriteta, te moguće racionalizacije broja mjera unutar postojećih prioriteta ŽRS-a. Donošenjem novog Zakona i Strategije, županije i regionalni koordinatori očekuju i nove upute o preporučenom sadržaju i metodologiji kojom će se izrađivati budući strateški dokumenti za razdoblje nakon 2015., te će sukladno tome biti planirana i izrada ŽRS-a za naredno razdoblje 2015. - 2020.

U svakom slučaju, obzirom na očekivanja prema regionalnim koordinatorima razvoja u operacionalizaciji nacionalnih operativnih planova/ili programa i ŽRS-ova, nužna je *intenzivnija komunikacija s nadležnim tijelima* u cilju što kvalitetnije pripreme projekata pogodnih za financiranje kroz Strukturne fondove. Pitanje kvalitete koordiniranja regionalnog razvoja kao i obavljanja ovakvih zadataka od strane regionalnih koordinatora postaje upitno bez detaljnog i ažurnog informiranja koordinatora, te *dugoročno planirane* i konkretne *institucionalne podrške s nacionalne razine*.

Naučeno u procesu koordinacije i izrade ŽRS-a te procesima pripreme izvještaja za MRRFEU najvećim dijelom će biti korišteno upravo u svrhu korekcije ŽRS-a u još kvalitetniji strateški dokument, a svi primijećeni nedostaci i naučene lekcije bit će uzeti u obzir pri izradi ŽRS-a za perspektivu 2015. - 2020.

Slijedom svega navedenog, drugu polovicu 2015. potrebno je iskoristiti za **planiranje izrade nove ŽRS** i to na način da se upravna tijela županije, regionalni koordinator, Županijsko partnersko vijeće, institucije, organizacije i pojedinci koji su sudjelovali u izradi ŽRS i prvi puta naprave **evaluaciju sadašnje ŽRS**, i temeljem otvorenog razgovora i iskustva u provedbi sadašnje ŽRS, osobito mjera (programa, projekata, aktivnosti), uzimajući u obzir planske dokumente nacionalne razine i strategije EU, "pročiste" i revidiraju tekst sadašnje ŽRS i u novom procesu planiranja definiraju utemeljen i optimalan broj prioriteta i mjera. Očekuje se veći angažman MRRFEU oko usmjeravanja proces izrade ŽRS-a za novo razdoblje.

S druge strane, i dalje je potrebno inzistirati na potpunoj primjeni načela partnerstva koja podrazumijeva snažniju suradnju i uključivanje nižih razina vlasti u sve procese strateškog planiranja, te na **obvezi komunikacije** Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU s regionalnom razinom vlasti, a osobito obzirom na aktualne izmjene zakonske regulative o regionalnom razvoju. Kao što je naznačeno i u pismu poslanome ispred Hrvatske zajednice županija (adresiranom osim na nadležna ministarstva, na Europsku komisiju i na Delegaciju EK u Republici Hrvatskoj), predstavnici županija drže potpuno neprihvatljivim da se tako važne zakonske izmjene događaju bez ikakvog saznanja regionalne i lokalne razine. Na zahtjeve za sastancima s predstavnicima županija i regionalnih koordinatora u dvije godine dosad je odgovoreno sa samo dva sastanka organizirana između MRRFEU i županija, te dva sastanka MRREFU s regionalnim koordinatorima.

Pored dijaloga o optimalnoj **NUTS klasifikaciji** potrebno je ozbiljno analizirati ulogu regionalnih i lokalnih vlasti u planiranju i provedbi politike regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj. Europski parlament je pozvao zemlje članice da pojačaju ulogu regionalnih i lokalnih vlasti u pripremi, upravljanju i provedbi programima regionalne politike tamo gdje je to prikladno, kao i da povećaju sredstava koja su im dana na raspolaganje, što je jedino i logično obzirom da se od regionalne i lokalne razine očekuje da iznjedri niz kvalitetnih razvojnih projekata i tako značajno doprinesu uspjehu apsorpcije financijskih izvora EU. U sklopu fiskalne decentralizacije potrebno je posebno voditi računa o potrebi osiguranja financijskih sredstava za financiranje projekata razvoja, odnosno Osiguranje financijskih sredstava za pred-financiranje, sufinanciranje i izradu tehničke dokumentacije za potpomognuta područja.

Konačno, obzirom na ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, potrebno je naglasiti **nužnost daljnjeg jačanja kapaciteta za strateško i operativno planiranje te pripremu i provedbu projekata po metodologiji zadanoj EU programima**. Naime, i OBŽ kao jedinica regionalne samoprave, jedinice lokalne samouprave i svi javni dionici u velikoj mjeri će imati mogućnost financiranja svih razvojnih projekata iz fondova EU, pod uvjetom da raspoložu fiskalnim i ljudskim kapacitetima za njihovu pripremu i provedbu. Pitanje pripreme projektne dokumentacije, posebno za kapitalne projekte, moguće je rješavati pravovremenim planiranjem, konsenzusom o prioritetnim projektima i realnoj dinamici investiranja i izrade potrebne dokumentacije, dogovorom s financijskim institucijama te optimizacijom resursa na regionalnoj razini, uz korištenje mogućnosti subvencionirane tehničke pomoći kad god je to moguće.

Temeljem 14. stavak 2. Zakona o regionalnom razvoju ("Narodne novine" broj 153/09.) i članka 30. točka 2. u svezi s točkom 13. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09. i 2/13.), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na _____ sjednici _____ 2014. godine

ODLUKU

o produljenju važenja Županijske razvojne strategije Osječko- baranjske županije 2011. - 2013.

I.

Produljuje se važenje Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije 2011. - 2013. ("Županijski glasnik" broj 1/11.), čija je važnost produljena na 2014. i na 2015. godinu.

II.

Skupština utvrđuje da je u razdoblju od 2011. - 2014. godine na koje se odnosi važeća Županijska razvojna strategija (nastavno: Strategija), u kontekstu regionalne politike došlo do niza promjena koja su od utjecaja na analitički dio Strategije.

Promjene se odnose na:

1. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem koji se očituje u:
 - činjenici ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine,
 - novoj statističkoj podjeli Republike Hrvatske na statističke regije druge razine u kolovozu 2012. godine kojom su umjesto dotadašnje tri formirane dvije NUTS 2 regije: Kontinentalna Hrvatska i Jadranska Hrvatska, bez konzultacija jedinica teritorijalne samouprave na koje se ono odnosi uz nepostojanje koordinacije na razini statističke regije Kontinentalne Hrvatske iako je od nove statističke podjele prošlo više od dvije godine,
 - izmjeni upravnog ustrojstva Osječko-baranjske županije uspostavljanjem dva nova upravna tijela (Službe za javnu nabavu i Upravnog odjela za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode) i preoblikovanjem tri (Agencije za razvoj u Upravni odjel za gospodarstvo i regionalni razvoj, Upravnog odjela za gospodarstvo i poljoprivredu u Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj i Upravnog odjela za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša u Upravni odjel za prostorno uređenje i graditeljstvo);
2. Stanovništvo i ljudske resurse
budući da su podaci korišteni u Strategiji rezultat Popisa stanovništva iz 2001. godine zamijenjeni podacima popisa iz 2011. godine;
3. Stanje gospodarstva
s obzirom na procese i trendove vezane uz opću gospodarsku situaciju u uvjetima globalne ekonomske krize i s tim u svezi pogoršanje konkurentnosti gospodarstva;

4. Instrumente definiranja i provedbe politike Regionalnog razvoja Republike Hrvatske koja se osobito izražava:
- otvaranjem mogućnosti korištenja instrumenata Kohezijske (regionalne) politike EU, strukturnih kohezijskih fondova, u kojima dolazi do višestrukog povećanja raspoloživosti financijskih sredstava usporedbi s IPA-om nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju,
 - procesa programiranja nadležnih tijela Republike Hrvatske za korištenje strukturnih fondova i kohezijskog fonda EU za izradu operativnih programa (dokumenata kojima se definiraju prioriteta i mjere koje će biti moguće financirati iz fondova EU) te planiranja i uspostavljanja provedbenih struktura,
 - uvođenjem modela ocjenjivanja stupnja razvijenosti kojim se utvrđuju potpomognuta područja, odnosno područja koja u društvenom i gospodarskom smislu zaostaju za nacionalnim prosjekom Republike Hrvatske,
 - problematikom uspostave sustava upravljanja regionalnim razvojem na nacionalnoj razini koji zasad karakterizira značajno izražena institucionalna rascjepkanost i nedostatak i horizontalne i vertikalne koordinacije, kao i neusklađena priprema i donošenje sektorskih strateških dokumenata, neodgovarajućom percepcijom i integriranjem ruralnog razvoja u planiranje i provedbu regionalnog razvoja,
 - mogućnošću promjene propisa kojom će Osječko-baranjska županija biti lišena znatnih sredstava namijenjenih provedbi Županijske razvojne strategije.
5. Sustav proračunskog planiranja što se izražava uvođenjem strateškog planiranja u proračunski sustav Županije i donošenjem Plana razvojnih programa sukladno prioritetima Strategije i smjernicama propisanim Zakonom o regionalnom razvoju.

III.

Skupština utvrđuje da, iako neke od navedenih promjena imaju izniman i dugoročan utjecaj na provedbu politike regionalnog razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini, prikazane promjene nemaju na godišnjoj razini bitnog utjecaja na Strategijom utvrđenu swot analizu iz koje slijede vizija i strateški ciljevi te prioriteta i mjere kao bitni sastojci Strategije.

Slijedom ove ocjene, swot analiza, vizija i strateški ciljevi te prioriteta i mjere Strategije ostaju nepromijenjeni i u 2015. godini.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana nakon objave u "Županijskom glasniku".

Klasa:
Urbroj:

Predsjednik
Antun Kapraljević